

КОНСТАНТИН ПрЕСЛАВСКИ

УЧИТЕЛНО ЕВАНГЕЛИЕ

ПРЕДИСЛОВИЕ

Добре е, прочее, братя, винаги от Бога да се започва и с Бога да се завършва, както рече Григорий Богослов и ”в закона господен да се изучава ден и нощ“, както каза пророкът, и да се раздават словата господни на жадуващите души, и че: ”не укрих твоята милост и твоята истина от великия събор“, и още ”ще възвестя на братята си, сред храма ще те възхваля“. Поради това аз, смиреният Константин, бидейки покровителстван за това чрез твоите молби, брате Науме, и от гореказаните тези заповеди, склоних на (желанието на) твоё смирение.

И всички братя мои, отци и синове, които искате да се изучавате, не ме упреквайте, че съм дръзнал към това, но притечете се и насладете се, подготвили вашия слух. Защото не са мои тези неща, но на този, който дава на безплодните много плод и на безгласните – да говорят. И това се вижда от следното: откривам, прочее, и Валаамовия осел, проговорил някога с човешки глас, и сухия камък, избликнал вода за ожаденелите, понеже във всички се възвеличиха делата господни.

Затова и аз, презреният, покровителстван, както казах, да преведа от гръцки език на славянски тълкованието на светото евангелие, страхувах се и треперех, като видях слова, по-високи от моят разбиране и сила. Ала после, уплашен от смърт поради непослушанието (си), започнах, без да мога да напиша всичко, но обичайните недела (евангелски тълкования), молейки за помощ молитвите от всички христоловци. Нека да ме сподоби общият Бог и Господ наш Иисус Христос да довърша докрай обещанието за слава на Отца и Сина, и Светия Дух. **Амин!**

СКАЗАНИЕ ЗА ЕВАНГЕЛИЕТО ОТ ЛУКА

Братя, като преминаваме от една (духовна) храна към друга, да хвалим и да прославяме Господа, Бога наш, който благоволи към нас да послушаме и този свети евангелист. Затова нека внимаваме прилежно и да чуем какво ще ни разкаже това сказание, та да си тръгнем обогатени. Защото не златото, нито среброто са (истинското) съкровище, а словата Божии. Такива, прочее, са думите на тази повест.

За риболова св. Кирил Александрийски казва, че чрез ловни хитрости

Христос улавя учениците си, за да разберат как всесилна е неговата воля, как всяка твар прислужва на боголепното му желание. И така очевидността на извършеното да предизвести учениците, че не ще бъде безплодно и без награда тяхното усърдие, ако съумеят да разпрострат мрежата на евангелското учение и да съберат от всички краища човешкото стадо.

Подобава да обърнем внимание и на това, че, като не успяха Симон и другите с него да изтеглят мрежата, ”кимнаха“ – рече – ”на помощниците си“, сиреч, съгласно ловния обичай, дадоха знак, обхванати от ужас и страх, без да посмеят да продумат, поискаха помощ, за да изтеглят рибите, както явява казаното.

Инозина споделиха, а и сега други споделят подвига на светите апостоли – първите откриха словата на светите евангелия, след тях другите като пастири и учители известяват светото учение.

И днес мрежата се извлича, защото Христос я пълни, призовавайки ни към спасение. А мрежата, както е писано, е в морската дълбина, сиреч – в бурята и вълните на този живот.

Така, христолюбци, като слушаме (евангелието) всяка неделя, да бъдем по-добри и, избегнали подмолиите на това житие, да приемем Христа в нашите кораби, т.е. в нашите души. Ще постигнем това, ако съхраним заповедите му, а те не са трудни. ”Възлюби, рече, Господа, Бога свой и ближния си така, както самия себе си“, а не да го ненавиждаш. Как да го обичаме? Ако го видим гладен – да го нахраним, ако е жаден – да го напоим, ако е гол – да го облечем, ако е странник – да го въведем, ако е болен – да го посетим, ако е в тъмница – да го навестим. Да запазим чувствата си чисти, нека не храним очите си с вглеждане в злото, Нека не разваляме обонянието си със зловония, нито пък да угаждаме на гърлото си с люти ястия, да не разстройваме слуха си с бесовски песни, да въздържаме ръцете си от докосване на злото. Всички да се очистим и отвън, и отвътре като човеци, за да се насладим на бъдещите блага чрез благодатта на Христос, нашия Бог, който желае спасението на всички хора. Нему подобава слава, чест и поклонение с Отца и Светия Дух, сега и винаги, и во веки веков. **Амин!**

СКАЗАНИЕ НА ИСИДОР ЗА ЕВАНГЕЛИСТО ОТ ЛУКА

Взлюбени братя, нека прославим истинния наш Бог и Господ Иисус Христос, който ни доведе и днес да се насладим на словата и чудесата му. Защото какво е по-сладко от думите Христови, както е писано, "По-сладки от меда и пчелния восък са твоите слова". Наистина, сладки са думите Господни, затова да усладим и слуха си, и душите си. (Да се постараяме) чрез дела и то дела нетленни и пребиваващи във вечния кивот, който ще наследят съхранилите заповедите Господни. Кой заповеди? Да закриляш попадналия в опасност, да помагаш в беда, да защитаваш обидените, да спасяваш заблудения и всеки, нуждаещ се от подкрепа. Но иска се върнем към темата.

Тази прегърбена жена не се беше разболяла по някаква друга причина, освен поради дяволската свирепост, както рече Владиката: "Завърза я сатаната". Заради своите грехове жената беше забравена от Бога. И тъй като човешките болести и заблуди се дължат на сатаната, недъгът на жената можеше да бъде прогонен (само) от боголепния глас (на Христос) и от пълната му всевишна власт. Сложи върху нея ръцете си, за да разберем, че тази свята плът носеше силата и действителността на Божието Слово, че му бе своя, тъй като (Христос) не бе нечий друг син, както някои заблудено смятат. Когато началникът на синагогата възпираше хората, казвайки, че има шест дена, през които може да се изцеляват, а не бива да идват в събота, Христос му отговори с думите: *Кой човек от вас, дето има овца...* и пр. И така ги отклони от безсрамното намерение да го преследват заради сгорените) чудеса.

Като чуваме и виждаме осъществяването чрез Христос, Бога наш, да се завтечем към Спасителя, който може да изцели и душите, и телата ни. Защото сам рече: *"Не съм дошъл да призова праведници, а грешници към покаяние"*. И пак: *"Дойдох да потърся и да спася погиналото"*. Заради това с грешници и митаря яде и пие. "Той взе върху си нашите немощи и понесе болестите". Той опрощава греховете ни, ако от все сърце го послушаме и го потърсим. Сам той говори: *"Елате при мене всички отрудени и обременени и аз ще ви успокоя"*. Къде ли? – Във вечните селения, където се чува гласът на празнуващите хора и гласът на веселието, където е безконечната радост. В името на Иисус Христос, Господа наш, заедно с Отца и Светия Дух, на него подобава слава во веки веков. **Амин!**

СКАЗАНИЕ НА КОНСТАНТИН ПРЕЗВИТЕР ЗА ЕВАНГЕЛИСТО ОТ ЛУКА

Братя, отци и синове, послушайте с разум, за да не премине просто така днешният празник, но да ни поднесе едно духовно угощение, което насища не тялото, а весели душата. Да чуем и да се удивим на милостта и човеколюбието Божие, (да видим) как той, понеже иска нашето спасение, обикаля земята и приема мъките ни. Заради нас наклони небесата и слезе, изтърпя глад и жажда, за да спечели човешкия род. Той очиства не само душите ни от грехове, но и телата ни освобождава от недъзи. Чухте сега евангелист Лука да казва: *”Когато влизаше в едно село, срещаха го десет души прокажени“*. И защото нашият Господ Исус Христос е милостив и човеколюбец, не отминава нито град, нито село, които молят за избавление от лютия недъг. А той, милостивият, понеже не иска да се яви противник на Моисеевия закон, освободи ги, като каза: *”Покажете се на свещениците“*. Прокажените бяха девет евреи и един самарянин. Като се изцелиха, отидоха да се покажат на архиерите (както той им повели). Деветимата поради неблагодарността си не се върнаха да му въздадат слава като на Бог, а единствен другоплеменникът дойде с похвални слова към него. Защото по-добри във вярата са езичниците, отколкото жестокосърдечните иудеи. Затова и Владиката рече: *”Нали десетимата се очистиха?“* и така посрами безсрамните еврейски лица, приели много благоденния от Бога, а останали неблагодарни.

Приятелю, нека да се уподобим на този иноплеменик, защото, ако като него пристъпим с похвала към прещедрия и премилостив Бог, той ще изцели не само нашите тела, но и душите ни. Негово творение сме, създадени сме за добри дела, а не за лукавство, нито за завист, а само да вършим добро. Кой развърза нашия ум, кой отвори устата ни и проясни езика ни, за да изкажем своята любов? Не е ли този, който дава на незлобивите премъдрост, на младия отрок – чувство. Да, да! Защото той рече: *”Каквото помолите с вяра, ще приемете“*. Затова и вие ми станете сподвижници, моля ви, братя и отци, чрез вашите молитви към Бога да бъде достоен да довърша вашия обет и заедно с това да се прослави Пресветата Троица, Отец, Син и Свети Дух – единственият Бог, премилостивият, комуто е славата сега и винаги, и во веки веков. **Амин!**

СКАЗАНИЕ НА ИСИДОР ЗА ЕВАНГЕЛИСТО ОТ ЛУКА

Духовни братя, нека не бъдем нито лениви, нито унили, когато се молим па Христа, Бога наш, който просветлява помрачените, който дойде да призове не само праведни, но и грешници към покаяние, да просвети ума и сърцата ни, за да разберем думите и делата му. *Защото той е светлината на душите ни,* той е изтокът на изтоците, както рече пророкът, *той просвещава седящите в тъмнина и в смъртна сянка.* Затова в тишина и мълчание вдигнете духовните си очи и чуйте – не толкова моите думи, а тези на светия евангелист. И придобили полза от словата на този отец, върнете се у дома си.

Прочее, този слепец пристъпи към него като към Бог, като към Всемогъщия и го нарича Син Давидов, защото, възпитан в жидовския закон, много добре знаеше реченото от пророците и от закона за него – че по плът бе от рода Давидов. И слепецът, като повярва, че Словото, видейки Бог, благоволи да приеме възплътяване чрез светата Дева, се обърна към Исус като към Бог и му каза: *”Помилуй ме, рече, Сине Давидов“.* Тъкмо затова Христос му отговаря: *”Твоята вяра те спаси“.* Подобава да се удивим на крепката вяра – когато околните го караха да замълчи, той не отстъпваше, затова и беше зачетен от Христос, Бога наш, който го повика и му повели да се приближи. Попита го: *”Какво искаш да ти сторя?“* Попита не защото не знаеше, напротив – всичко знаеше, но за да разберат присъстващите, сиреч последователите му, че прощението не е за пари, а за проява на силата Божия, че е прощение към него като към Бог. Когато изясни характера на молбата, думите му изобличиха жидовското неверие, защото той каза с всевисша власт: *”Прогледай“.* Кой от светите пророци рече някога така, с такава власт! Затова и думите му дадоха светлина на слепеца, защото това бе Слово на истинната светлина. И онзи, вече избавен от недъга си, въпреки че не стана последовател на Христос, прославяше го като Бог и беше повод за останалите да сторят същото. *”Целият народ, рече, въздаде Богу хвала“.*

Чухте ли каква бе вярата на слепеца, видяхте ли дръзновението му, как не се побоя от хората, как не се уплаши от забраните, колкото и да го възпираха, той викаше: *”Сине Давидов, помилуй ме!“* Жадуваше да прогледне не толкова с телесни очи, а с духовни. Това се изяснява от факта, че го следваше, прославяйки Бога. Затова нека и ние да му се помолим да прозрем с душевни очи, за да изпълняваме заповедите му и да го славим богослупно, без страх от цар, без срам от князе и велможи.

Дори и ако настане гонение, ако предстоят мъки, ако ни сполети принуда, да не се боим, нито да се отлъчваме от неговата любов, но с дръзновение да проповядваме и да му се молим. Апостол Павел казва: *”Кой ще ни отлъчи от любовта Божия: скръб ли, притеснение ли, или глад, гонение ли, беда ли, или смърт; нито ангели, нито архангели, нито началата, нито силите, ни господства, нито пък дълбината, нито височината, никоя твар не може да ни отлъчи от любовта Божия в Христа Исуса“*. Чухте ли, видяхте ли дръзновението на Павел!

Да си спомним и светите мъченици – не бяха ли всички от нашия род, не предадоха ли телата си на мъка: на огън, на зверове, на смърт, за да не отпаднат от любовта му, за да не се отрекат от него. Нека и ние да го обичаме, без да отстъпваме. Ще ми рече някой от вас: Нима не обичаме Бога? Зная и аз, че го обичате, но подбуждам ви повече да го възлюбите. Съзнавам, че съм ви досаден с поученията си всяка неделя, но не ще престана, докато не станете по-добри. Апостол Павел казва: *”Настоявай, (сиреч, поучавай), на време и не на време“*. Така, братя, наставлявани всяка седмица, тъй като поради задълженията си към господарите не можем всеки ден, ще получим по-голяма награда, защото и на (земните) господари извършваме работа, а и Божията служба съблюдаваме. Да го възлюбим, за да ни възлюби и той, когато дойде да съди живите и мъртвите и да въздаде всекиму според делата. Нему подобава слава, чест и поклонение от всяко дихание, заедно с Отца и Сина, и живототворящия Дух, сега и винаги, и во веки веков. **Амин!**

СКАЗАНИЕ НА КИРИЛ АЛЕКСАНДРИЙСКИ ЗА ЕВАНГЕЛИСТО ОТ ЛУКА

Както в земните градини има различни плодове – един услажда гърлото, друг е подходящ за цял ден, така и в градината на светата църква се явиха различни отци и учители – един с милосърдие, друг – с обич към скиталците, трети – с въздържание, друг пък – със смирение, но всички те ни наставляват чрез евангелското учение в единствения спасителен път. Затова и днес този свят отец възсия пред нас, като ни поднася богатството на светото евангелие. Кой бисер е подобен на техните слова? Кой цар или властник ни е обогатил така, както тези отци със своето учение? Подобни са на Бога, любящия рода човечески, защото приеа всякакви мъки и болки, за да придобият за нас съкровището на разума. Затова, духовни братя мои, да възхваляем Бога, нашия Спасител, защото ни е дал такива учители. Но, прочее, нека се върнем към това, за което

се събрахме. Така казва (св. Кирил Александрийски).

С притчата за митаря и фарисея човеколюбецът Бог, Исус Христос, ни учи как трябва да му се молим, за да не остане молитвата ни без полза и да не би някой, който е убеден, че заслужава награда, с това да разгневи срещу себе си подателя на всевишните дарове – Бога. Писане: *”Праведникът загива в своята праведност”*. Ето защо в този случай фарисеят беше осъден, тъй като не се молеше с разбиране. Много укори бяха отправени към него заради думите му, понеже, безумецът, не само се възхищаваше на себе си, но осъди мнозина ведно с митаря. А порицаният от него митар дори очи не смееше да вдигне към небето, не проявяваше дързост, пък и я нямаше, а прободен от стрелите на съвестта си, боеше се да се яви пред Бога, тъй като малко бе съблюдал закона му. Като се биеше в гърдите, изповядваше греховете си, избличавайки недъзите си, молеше за поне малко помилване. Затова *”отиде у дома си”*, рече праведният Съдия, *”оправдан повече, отколкото оня”*.

Като слушаме подобни неща, нека разумно и правилно да се придържаме към добродетелите, нека никой не храни у себе си презрение и надменност, а повече да помни словата на Господа към светите апостоли: *”Тъй и вие, кога изпълните всичко вам заповядано, казвайте: ние сме слуги негодни, защото извършихме, що бяхме длъжни да извършим”*. Защото *”всеки, който превъзнася себе си, ще бъде унижен, а който се смирява, ще бъде въздигнат”*.

Чухте ли, братя, какъв плод принася смирението? Чухте ли за бързото милосърдие Божие? Чухте ли как скоро се вслушва в молитвите на тези, дето го зоват със смирена душа и съкрушено сърце? Кой е виждал, кой е чувал това, че този, който отхвърли всяко възгордяване и прие всяко смирение, си отиде оправдан у дома. Такъв бе Иов, такъв бе Авраам, такъв бе Иаков, такъв бе Иосиф, такъв бе Моисей. Затова и са облажвани! *”Блажени бедните духом, защото тяхно е царството небесно”*. И ние, когато влизаме в църквата Божия, нека не надигаме глас, нито да многоглаголствуваме, както правят езичниците, понеже всичко това се ражда от възгордяването, но ние със смирена воля – сякаш виждаме греховете пред себе си – така да се молим на премилостивия Бог, защото няма спасение от друго. Христовлюбци, като чуваме такива притчи и повести, нека се поучим да не се самовъзнасяме – по тази причина паднаха ангелите от небесата – а ние със смирение да възидем там, да се насладим на небесното пеене и да прославим Отца, Сина и Светия Дух,

ЕДИНСТВЕНИЯ И ИСТИНЕН БОГ НАШ, КОМУТО Е СЛАВА, ЧЕСТ И ВЛАСТ, СЕГА И ВНАГИ, И ВО ВЕКИ ВЕКОВ. **АМИН!**

СЛОВО НА СИРОПУСТНА НЕДЕЛЯ ОТ СВ. ИОАН ЗЛАТОУСТ ЗА ЕВАНГЕЛИЕТО ОТ МАТЕЙ

ВЪЗЛЮБЕНИ, ЕТО ОТНОВО ПРАЗНИК, ОТНОВО БЛАГОВЕЩЕНИЕ ЗА НАШИТЕ ДУШИ, ЕТО НАСТАВА ОЧИЩЕНИЕ ЗА ТЕЛАТА И ДУШИТЕ НИ. ЕТО ИДВА ИЗПИТАНИЕ ЗА ПОДВИЗАВАЩИТЕ СЕ ДУХОВНО. НЕКА ВНИКНЕМ ВНИМАТЕЛНО В ПРОМИСЪЛА БОЖИ, ПРЕДНАЗНАЧЕН ЗА НАС ОТ НЕИЗРАЗИМОТО МУ ЧОВЕКООЛЮБИЕ. ПРЕДИШНАТА НЕДЕЛЯ (ИОАН ЗЛАТОУСТ) НАКРАТКО НИ ОПИСА БЪДЕЩИЯ ВСЕЛЕНСКИ СЪД И УКОРИ ЛЮДЕТЕ, ЩО НЕ СПАЗВАТ СВЕТИТЕ ГОСПОДНИ ЗАПОВЕДИ – А ИМЕННО: *”Докогато не сте сторили това на един от тези малките, и на мене не сте го сторили“*. Днес говори за опрощаване на греховете. Понеже в ЕВАНГЕЛИЕТО ТОВА УЧЕНИЕ Е НАЙ-НАКРАЯ, НИКОЙ ДА НЕ ПРИДИРЯ, ЧЕ ОТЦИТЕ НИ ГО ПРЕДАДОХА, КАТО ГО ДОПЪЛВАХА (ПОДОБНО НА ДЕЯНИЯТА). И АЗ ДНЕС С УМИЛЕНИЕ ВИ МОЛЯ, БРАТЯ И СИНОВЕ, ТЪЙ КАТО ВЛИЗАМЕ В ДОБРОТО ВРЕМЕ НА ПОСТА, ЗА ДА СТАНЕМ НАСЛЕДНИЦИ НА ЦАРСТВОТО БОЖИЕ, НЕКА ОПРОСТИМ ОТ ВСЕ СЪРЦЕ ПРЕГРЕШЕНИЯТА НА БЛИЖНИЯ СИ – И НА РОБА, И НА СВОБОДНИЯ. СВЕТОТО КРЪЩЕНИЕ И ПРИЧАСТИЕТО КЪМ ПРЕСВЕТИТЕ ТАЙНСТВА ПРАВЯТ ВСЕКИ ЧОВЕК НАШ БЛИЖЕН И ТОВА ЯСНО СЕ РАЗБИРА И ОТ СВЕТАТА ЛИТУРГИЯ. КОГАТО ВЗАИМНО СЕ ВЪЗЛЮБИМ И ОПРОСТИМ, ТОГАВА ЩЕ БЪДЕМ СЪПРИЧАСТНИ НА ПРЕСВЕТАТА ЖЕРТВА. Но тъй като с ъвсем се отклонихме от беседата на Златоуста, когото като наставник почитаме след Бога, но преди себе си, нека се върнем към словата му, заради които днес ви събрахме.

КАКТО КАЗВА СПАСИТЕЛЯТ: *”Ако простите на човеците, прегрешенията им...“* и прочее, отново иска да засрами слушателя и затова споменава небесния Отец. Защото, който е син на този Отец, когато бъде призван на небесата, не ще се държи като подивял, а ще бъде праведен, ще се откаже от земното мъдърствуване и скоро ще се помири с грешниците, и нито следа от гняв няма да има към ближния. Ако обаче някой не прави така, ами дори се моли на Бога за отмъщение срещу враговете, ще заслужи мъки, дето е невъзможно да се изкажат.

”Когато постите, рече, не бивайте намръщени като лицемерите“, защото не само не подobaва да се показвате (постещи), а даже (Иисус) повели да се стараете да се скриете. **А** *”те си правят лицата мрачни“*, – това

означава, че загиват и се погубват. И ако развалянето на лицето им е поради тщеславието да се явят бледни, то какво да кажем тогава за жените, които мажат лицата си за красотата. Тези жени вредят само на себе си, а (лицемерите) – и на себе си, и на виждащите ги. Подобава, прочее, да се избягва с много усърдие и едното, и другото.

Защо, след като рече за милостинята: *”Гледайте да не я проявявате пред хората“*, добави *”да не ви виждат“*? А за поста и за молитвата нищо подобно не е заповядал, защото милостинята е трудно да се скрие, а за поста и молитвата това е възможно. Като ни подкани да се помазваме, не е узаконил помазването като задължително. И така (ни предпазва) да не би ние – множеството монаси, в желанието си най-старателно от всички да спазим закона, да се окаже, че сме го нарушили. Та не заповяда изрично да се помазваме, но тъй като това беше обичай на древните при радост и веселие, както разбираме от Давид и от Даниил, и Исус рече: помазвайте се. Но нека не го правим винаги, а да се опитваме по всякакъв начин да запазим скритото това богатство, защото самият той (Исус), когато пости четиридесет дни, нито се помаза, нито се умива. Лицемер е този, който приема образа на другия, както например, ако някой бедняк се представя за княз – докато представянето продължава, той е почитан. *”Аз не искам да бъдеш такъв, ще рече (богаташът), защото това отнема от моята слава“*. И става така, че и двамата са презирани.

Когато вече е изгонен порокът на тщеславието, по-лесно се говори за победа над алчността. *”Не си събирайте съкровища на земята. Нищо не жадува притежаването на имот така, както стремежът за власт. По-горе (Исус) говореше, че трябва да бъдем милостиви, а сега изяснява колко много подобава да даваме милостиня, затова рече: не събирайте (имот). А после изброява недостатъците на земното съкровище: то е разяждано от ръжда и молци, подкопавано от крадци. Напротив – небесното никога не може да бъде откраднато. Защото, дето е съкровището на човека, там е и сърцето му. Ако си привързан към низките неща, ще изпаднеш в не малка беда. Този, който подчини ума си на жаждата за богатство, избира робството вместо свободата, отпада от небесата и е измъчван от алчността си по-люто, отколкото песът, привързан към яма с железни вериги, лаещ по приближилите, винаги с единствената цел да пази чуждия имот. Обаче, ако ти изоставиш (земните) дела и чрез даване на милостиня се приобщиш към небесните, тогава печалбата ти ще бъде голяма и ненакърнима.*

Чухте ли силата на словата, видяхте ли премъдрото учение, разбрахте ли повелите му как да постим? Кой е видял някога такъв Владика, който е слушал такъв Учител, който не пропуска да ни предупреди за всички пагубни пътища, за да не тръгнем по тях. Защото е човеколюбец и милосърден, защото е наш създател и не иска смъртта на грешника, а да се поправи и да живее в негово име. Смилявайте се, рече, но не според лицето (на просещия), нито пък бива към едного да сте щедри, а към другия – не. Сам казва: на всеки, дето те моли, дай! Който сторва милост заради тщеславието си, ще загуби своя имот и няма да получи награда. Така също, ако някой раздаде богатството си, но няма любов в сърцето си, и той, както предишния, няма да получи награда. Затова, братя, нека избегнем злия корен, който възвръща горестта, който ни спъва по пътя към Бога, нека избегнем този зъл червей, прегризващ корена и изсушаващ върховете. Да се променим, да се отречем от неправдата на Иамона, да сбираме съкровище, но не толкова, дето ще оставим след смъртта си на земята (а ние не ще се върнем там), а съкровище на небесата, където, вървейки по облаците, да посрещнем Господа, комуто заедно с Отца и Светия Дух е цялата слава. Сега и винаги, и во веки веков. **Амин!**

НА ЦВЕТНИЦА СЛОВО ОТ СВ. ИОАН ЗЛАТОУСТ ЗА ЕВАНГЕЛИСТО ОТ ИОАН

Ето, днес предсява светлината на господския празник, ето, днес предхожда проповедта за тържеството на Владиката, ето, днес предваря славата на Христовото възкресение! Елате да се възрадваме Господу, да възкликнем към Бога, нашия Спасител. Да се явим пред лицето му с изповядване (на вярата) и с псалми да се обърнем към него, защото благоволи да спаси човешкия род, защото идва да победи смъртта, защото идва да опразни адските домове, защото реши днес да възседне яремник, за да низвергне скотското (в човека). Когато той срази дяволската тирания, незлобивите деца го посрещнаха с вейки в ръка и с думите: ”*Осанна въз висините*“. Нека и ние, братя, да извикаме: ”Въздаваме ти хвала, спаси ни! Днес видяхме Божието величие, днес се наслаждаваме на небесния глас!“ Затова днес и ние като приемем лика на победата над греха, да чуем, (пояснени) от този отец, думите на евангелиста.

”Шест дни преди Пасха Исус дойде във Витания, дето беше умрелият

Лазар, когато възкреси от мъртвите“ и прочее. Евангелистът, като искаше да разкрие знаменieto на чистото Лазарево възкресение, рече: *”А Лазар беше един от седналите с него на трапезата“*, а с думите *”Марта прислужваше“* яви, че Христос бе вечерял в нейния дом.

Мария не прислужва на всички, а само на Христос оказва почит, защото пристъпва към него не като към човек, а като към Бог. Затова *взяла миро и го избърса с косите си*, понеже не се съмняваше, както мнозина други, че е обикновен човек, но знаеше, че е Владика и Господ.

Иуда пък, негодуващ срещу такава проява на благоговение, казва за станалото: *”Защо не беше продадено това миро за триста динария и (парите) да се раздадат на сиромаси“*. Но както рече друг евангелист, всички ученици казаха това. Да, всички! Обаче думите си Иуда изрече по различна, особена причина. Христос искаше да го засрами, затова не го избличи веднага, нито му спомена това, що евангелистът написа – (а именно), че *Иуда укоряваше жената заради своята кражба*.

Защо, въпреки че (Иуда) е крадец, (Иисус) му повери раклата, ковчежето за бедните и въпреки че е сребролюбец, му заповяда да се грижи за парите? За да пресече всякакво възражение, да не би някой да рече, че го предаде заради богатството. Но не, предаде го поради голямата си злоба, която Христос искаше да укроти и затова се отнасяше с голямо смирение към него.

Иисус споменава и погребението си с думите: *”направила е това за деня на погребението ми“*. Стори това, понеже искаше да засрами предателя, та да го подбуди да се поправи. Последвалите му слова бяха достатъчни да внушат съжаление у Иуда, защото рече: *”Сиромасите всякога имате при себе си, а мене не всякога“*. Сякаш рече: *”В тежест съм ви, но почакай малко и ще си отида“*. Това имаше предвид, когато издума: *”Мене не всякога имате.“*

Като искаше да покаже, че се увеличава множеството на добрите иудеи, рече: *”Много народ от евреите разбра, че възкреси Лазара от мъртвите“* и така, видели чудо, мнозина повярваха. А нравът фарисейски бе толкова кръвожаден, че решиха да убият не само Иисуса, но и Лазар. Дори когато получаваха добрини, поради завистта си фарисеите бяха такива. С настъпването на празника, когато всички се стичаха във Витания, те извънредно много се разгневиха (срещу Иисус), а той угаси яростта им

чрез оттеглянето си в пустинята. **А** после пак се върна с дръзновение.

Тълпи народ, дошли на празника, като чуха, че Иисус иде в Иерусалим, взеха палмови клончета и излязоха да го посрещнат. Така правеха, ча да покажат по-голямата си почит към него, отколкото към някой пророк. И затова говореха: *”Осанна! Благословен идещият в име Господне, Царят Израилев“*, а този възглас бе знамение за вярващите, че не е противник на Бога, а дойде, изпратен от Отца.

Как така другите евангелисти рекоха, че изпрати (двама ученици), като им каза: *”Отвържете ослицата и жребчето“*. Напротив, нищо толкова не рече. *Когато намери ослето, възседна го, а преди това двамата (ученици) го развързаха.*

Така изпълняваше пророчества – едно започваше, друго завършваше; на едно бе началото, на друго – краят. *”Радвай се! Ето, твоят Цар иде“* бе край на пророчество, а дето седна на осле, предсказваше бъдещето, защото бе съдено да има под властта си род безчестен сред народите.

Какво значи: *”Не бой се, дъще Сионова“*? Всички техни царе бяха неправедни и алчни, развързаваха народа и го предаваха на праговете. Сиреч – дерзай, този не е такъв, но е кротък и смирен – ето, язди магаре, не влезе начело на победна войска, а възседнал осле.

Не се срамува премъдрият евангелист да покаже по-раншната неразумност на апостолите. *”Учениците му изпървом не разбраха това; но, когато се прослави Иисус, тогава си спомниха, че това беше писано за него“*. Знаеха, че беше писано, но не се досетиха, че е за него, бяха се съблазнили и (не допускаха), че този, който е цар, ще приеме такива неща.

А дето *”свидетелствуваше народът, че възкреси Лазаря от мъртвите“* и прочее, разкрива колко много люде внезапно се обърнаха (към вярата), понеже бяха повярвали в това знамение.

И друго трябва да се знае – евреите, които рекоха помежду си: *”Видите ли, че нищо не помага? Ето, цял свят тръгна подире му“* също бяха от повярвалите, но не смееха да се явят. Тук нарича народа свят – знае Светото Писание да назове света и Твореца – както когато говори за живеещите неправедно, пак казва: *”Светът вас не може да мрази, а*

мене мрази“.

Чухме, възлюбени, за такива чудеса, станали чрез Господа, нека станем достойни да ни възкреси от греховните гробове и да ни освободи от мрежите на беззаконието, та и ние заедно с мъдрите младенци да го посрещнем, като държим клонките на добродетелта и като възкликнем към него: *Осанна, спаси ни, нас – принасящите ти хвала! Затова, братя, завършили това дело, да пристъпим към него и да го прославим. (И както е в евангелската притча,) нека работилият от първия час да бъде весел и да приеме своята плата, трудилият се от третия час да не се срами да вземе своето, повиканият в шестия час – и той без смущение да получи обещаното, дошлият в деветия час да пристъпи за своята медна пара, а нека и последният, от дванадесетия час, като възхвали даващия, да вземе своя оброк. Защото (Бог) е човеколюбец, а не завистник. Смилява се както над трудилият се отначало, така и не ще отхвърли дошлият най-накрая. Каква е наградата, каква е отплатата, какво се въздава? Не е ли причастието към светите Тайни! Затова достойно да се причестим и да му станем съобщници. Видима е трапезата, но духовната жертва се разбира с разума, ако и да виждаме хляб, то той е тялото на Сина и Агнеца Божи, поел греховете на целия свят. И когато виждаш простряна ръката на епископа или на попа, не мисли, че той освещава лежащото пред него. Не той, а самият Христос, който раздаде хляб на учениците и своите апостоли и им рече: *”Вземете, яжте и пийте, това е моето тяло разломено и моята кръв, проливана за вас за опрощаване на греховете“.* Братя, не бива да пристъпваме към жертвата като псета, дето се хапят помежду си, не бива да се уязвяваме един друг с клевети и завист, обзети от гняв и възгордяване, не бива, когато знаем какви са греховете ни, да пристъпваме към тази трапеза. Да не изядем и изпием греха си – апостол Павел казва: *”Който яде и пие недостойно, яде и пие своя грях“.* Не е място за вражди тази трапеза, а е мирна. Виж, лежи не агне-добиче, но Синът Божи. Погледни, заклано е не агънце, а този, който взе на рамото си своето (загубено) агънце и го отнесе на Отца си. Не пристъпвай към него обхванат от гняв, той самият казва: *”Ако принасяш дара си на жертвеника и там си спомниш, че брат ти има нещо против тебе, остави дара си там и иди първом се помири с брата си, и тогава принеси дара си“.**

Кой видя или пък чу за такава милост към хората, кой е слушал подобно учение? Виждаш ли как той не иска да живеем в незнание, виждаш ли го как седи, протегнал ръце – защото той е, който прие и прегърна

разкаялия се блуден син, той е, който обеща рая на разбойника, дето го умоляваше да си спомни за него, той е, който рече: *"Не съм дошъл да призова праведници, а грешници към покаяние"*. Към него да пристъпим, без да се съмняваме, за да ни помилва, защото е нашият Бог, изстрадал разпятието заради целия свят, възкръснал от мъртвите, дал живот и вечност на всички. Нему подобава слава, власт, чест и поклонение с Отца и със Светия Дух, сега и винаги, и в безконечните векове. **Амин!**